

Sygn. akt III AUa 34/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SO del. do SA Lucyna Stąsik-Żmudziak
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2016 r. w Lublinie

sprawy K. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o dodatek pielęgnacyjny

na skutek apelacji wnioskodawczynie K. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 6 listopada 2015 r. sygn. akt VIII U 1222/13

oddala apelację.

Lucyna Stąsik-Żmudziak Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Elżbieta Czaja

Sygn. akt III AUa 34/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przyznał K. S. rentę rodzinną od dnia 1 stycznia 2013 r., odmawiając jednocześnie przyznania prawa do dodatku pielęgnacyjnego z uwagi na fakt, iż wnioskodawczynie na skutek orzeczenia Komisji Lekarskiej z dnia 29 marca 2013 r. nie została uznana za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji, wobec czego od dnia 1 maja 2013 r. wstrzymano wypłatę dodatku pielęgnacyjnego.

W odwołaniu od tej decyzji K. S., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, zaskarżyła powyższą decyzję w części, w jakiej stwierdza, że nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji, wnosząc o wypłatę dodatku pielęgnacyjnego oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 6 listopada 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

K. S. urodziła się (...) Prawo do renty inwalidzkiej pierwszej grupy inwalidów uzyskała na podstawie decyzji ZUS z dnia 22 października 1976 r. – od dnia 14 maja 1976 r. Decyzją z dnia 28 czerwca 1999 r. skarżąca uzyskała prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe.

W dniu 10 stycznia 2013 r. skarżąca złożyła wniosek o rentę rodzinną oraz wniosek o rentę socjalną. Lekarz Orzecznik ZUS stwierdził, że wnioskodawczyni jest trwale całkowicie niezdolna do pracy i nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji. Komisja Lekarska ZUS rozpoznała: stan po operacjach zaćmy wrodzonych na obu oczach, brak soczewki na prawym oku, ślepotę lewego oka, niedowidzenie znacznego stopnia prawego oka, wizuś 0,1, obserwację w kierunku jaskry prawego oka i stwierdziła, że wnioskodawczyni jest trwale całkowicie niezdolna do pracy i nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji.

Decyzjami z dnia 8 kwietnia 2013 r. ZUS przyznał K. S. prawo do renty socjalnej w zbiegu z rentą rodzinną od 1 stycznia 2013 r. Wobec ustalenia przez Komisję Lekarską ZUS orzeczeniem z dnia 29 marca, że wnioskodawczyni jest trwale całkowicie niezdolna do pracy i nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji od dnia 1 maja 2013 r. wstrzymano wypłatę dodatku pielęgnacyjnego. Wnioskodawczyni od urodzenia ma wadę wzroku. Z tego powodu uczęszczała do szkoły specjalnej dla niewidzących, gdzie uczono ją toalety i higieny osobistej. Wnioskodawczyni mieszka sama, a w codziennym funkcjonowaniu pomagają jej przyjaciele, których często prosi o pomoc. W chwili obecnej pracuje jako masażystka w przychodni. Z reguły do pracy chodzi sama, jednak ma problemy z odczytaniem numeru autobusu, nie potrafi także skasować biletu. W takiej sytuacji pomaga jej sąsiadka, która w razie możliwości podprowadza ją do pracy. Pomaga jej także w zawieszeniu firanek, myciu okien i włożeniu rzeczy do wysokich szafek, ponieważ odwołująca nie czuje się stabilnie na stołku. Sprawdza także, czy dobrze odkurzyła mieszkanie, czy czegoś nie pominęła i czy dobrze posegregowała pranie. Skarżąca jest w stanie sama się ubrać i przy niewielkiej pomocy przygotować posiłki. W szczególności nie jest w stanie samodzielnie obrać ziemniaków i warzyw. Wnioskodawczyni ma problemy z robieniem zakupów spożywczych i odzieżowych. Nie jest w stanie przeczytać informacji na etykietach, które są napisane małym druczkiem. Nie jest w stanie samodzielnie odczytać czy dany produkt jest przeterminowany, ani odczytać jego ceny. Nie jest również w stanie przyrządzić niektórych posiłków. Ponadto nie może stać nad parą, ponieważ przy zdejmowaniu garnka z gazu robi jej się szare tło przed oczami. Ma trudności w ocenie, czy odzież jest brudna, czy czysta. Wnioskodawczyni potrafi sama się umyć, nie jest jednak w stanie sama obciąć sobie paznokci. Często prosi o pomoc przy poruszaniu się po mieście. Ma trudności z chodzeniem po schodach, ponieważ podczas schodzenia ich nie widzi. Problemem jest także dla niej wypełnianie druków w urzędach, czy uiszczanie opłat na poczcie oraz banku.

W opinii z dnia 26 sierpnia 2013 r. biegła z zakresu okulistyki dr H. R. rozpoznała u badanej: stan po operacjach zaćmy wrodzonej obu oczu, pooperacyjny brak soczewki oka prawego, ślepotę oka lewego, obserwację w kierunku jaskry oka prawego i stwierdziła, że skarżąca jest całkowicie niezdolna do pracy, która istniała w dniu 1 stycznia 2013 r., jednakże brak jest podstaw do uznania niezdolności do samodzielnej egzystencji.

W uzasadnieniu opinii biegła wskazała, że skarżąca od dzieciństwa była leczona okulistycznie z powodu zaćmy wrodzonej obu oczu. Była z tego powodu operowana w wieku 3-4 miesiąca życia na oko prawe a następnie miała usuniętą zaćmę w oku lewym. Po 3 miesiącach od operacji oka lewego przestała widzieć tym okiem. Biegła podniosła, iż opiniowana nosi soczewkę kontaktową + 11,5 d sph na oku prawym w trybie dziennym. Jak wynika z badania okulistycznego z dnia 2 stycznia 2013 r. przeprowadzonego przez konsultanta ZUS ostrość wzroku oka prawego po zastosowaniu soczewki kontaktowej wynosi 0,1 do dali, a oka lewego 0. W polu widzenia oka prawego stwierdzono ubytki od góry. W ocenie biegłej oceniając stan narządu wzroku na podstawie ww. dokumentacji brak jest podstaw do uznania niezdolności do samodzielnej egzystencji. Według zmodyfikowanej skali B. opiniowana jest

w stanie zaspokajać podstawowe czynności życiowe. Biegła wskazała, iż odwołująca wymaga pomocy osób drugih w załatwianiu spraw poza domem.

W opinii uzupełniającej biegła H. R., podtrzymała opinię wydaną w dniu 26 sierpnia 2013 r. Wskazała, iż jak wynika z zeznań świadków i oceny skarżącej według zmodyfikowanej skali B. wnioskodawczyni radzi sobie z samoobsługą, poruszaniem się, przygotowywaniem posiłków i jest w stanie zaspokajać podstawowe czynności życiowe. Ponadto opiniowana jest zatrudniona na pełnym etacie, jako masażysta na stanowisku przystosowanym do niepełnosprawności. Do pracy dojeżdża sama środkami komunikacji miejskiej. Wymaga okresowej pomocy w pracach precyzyjnych, w załatwianiu spraw w urzędach czy banku. Mając na uwadze powyższe biegła wskazała, iż stopień naruszenia sprawności organizmu nie powoduje u opiniowanej konieczności stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych i nie sprowadza niezdolności do samodzielnej egzystencji.

W opinii z dnia 9 lutego 2015 r. biegły okulista J. P. rozpoznał u wnioskodawczyni stan po operacji zaćmy wrodzonej obu oczu, wysoką nadwzroczność i niedowidzenie obu oczu, zez rozbieżny i zanik gałki ocznej lewej, oczopląs oka prawego, podejrzenie jaskry oka prawego i stwierdził, że skarżąca jest całkowicie niezdolna do pracy ze względu na wzrok, ale nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji. Ostrość widzenia oka prawego po korekcji soczewką kontaktową dochodzi w badaniach załączonych do akt sprawy do 0,1 co nie czyni z opiniowanej osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji. Biegły przyznał, że przy ostrości widzenia jedynego oka do 0,07 po korekcji wiele takich czynności może sprawiać trudność, czy wręcz być niemożliwymi do wykonania, lecz ostrość widzenia 0,1 po korekcji (a taka ostrość widzenia oka prawego opiniowanej widnieje na wielu kartach akt sprawy – zaświadczenia prowadzących okulistów, opinie sądowno – lekarskie, opinie ZUS) sprawia, że niezdolność do samodzielnej egzystencji nie może zostać orzeczona.

W opinii uzupełniającej biegły J. P. podtrzymał opinię z dnia 9 lutego 2015 r. stwierdzając u badanej brak niezdolności do samodzielnej egzystencji. W uzasadnieniu podkreślił, iż opiniowana we wczesnym dzieciństwie została poddana zabiegom usunięcia zaćmy wrodzonej obu oczu, stąd oczy opiniowanej pozostają w wysokiej nadwzroczności i astygmatyzmie, nie zmienia tego faktu zanik gałki ocznej lewej. Podczas badania sądownego dnia 9 lutego 2015 r. gałka oczna lewa nie wykazywała cech oczopląsu, a to w niczym nie zmienia stanu okulistycznego opiniowanej.

Zdaniem Sądu, analiza sporządzonych w sprawie opinii pozwoliła na uzyskanie wiadomości specjalnych niezbędnych do wydania merytorycznego rozstrzygnięcia.

Sąd stwierdził należy, iż wskazane opinie zostały sporządzone przez niekwestionowanych specjalistów z zakresu schorzeń występujących u wnioskodawczyni. Biegli dokonali oceny stanu zdrowia skarżącej w kontekście jej zdolności do samodzielnej egzystencji w sposób kompleksowy oraz w sposób jasny, precyzyjny i wyczerpujący uzasadnili swoją ocenę. Opinie nie zawierały żadnych sprzeczności, były jasne, spójne, rzetelne i wyczerpujące, a wnioski płynące z analizy ich treści jasne i poparte przekonującą argumentacją.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawczyni o przeprowadzenie dowodu z opinii Uniwersyteckiego (...) (...) w K.. Dowód z opinii innych biegłych tych samych specjalności jest uzasadniony tylko wówczas, gdy dotychczas wydana opinia budzi wątpliwości, jest niejasna, niespójna i niezgodna z zasadami logicznego rozumowania natomiast samo niezadowolenie strony z treści dotychczasowej opinii nie uzasadnia przeprowadzania dowodu z opinii innych biegłych. W przedmiotowej sprawie opinie wydane przez biegłych lekarzy sądownych są logiczne, spójne i fachowe i w sposób wyczerpujący wyjaśniają okoliczność sporną dotyczącą zdolności wnioskodawczyni do samodzielnej egzystencji, brak jest więc podstaw do jej kwestionowania, a tym bardziej do przeprowadzania dowodu z opinii innych biegłych.

Sąd uznał, że odwołanie nie jest zasadne.

Zgodnie z art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury

lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia, z zastrzeżeniem ust. 4.

Pojęcie niezdolności do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Ze sporządzonych w toku postępowania opinii biegłych sądowych wynika jednak, że wnioskodawczyni nie jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji, nie ukończyła również 75 lat.

Wobec powyższego zaskarżona decyzja jest prawidłowa, a odwołanie podlega oddaleniu.

Z powyższych względów, na podstawie powołanych wyżej przepisów oraz na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy w Lublinie orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku w imieniu wnioskodawczyni złożył jej pełnomocnik zaskarżając wyrok w całości zarzucając:

- naruszenie prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. w. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz jego dowolną ocenę poprzez niesłuszne uznanie, że skarżąca nie jest osobą do samodzielnej egzystencji, pomimo, że aktualny stan zdrowia i rodzaj schorzeń na jakie cierpi implikuje przynajmniej okresowo potrzebę stałej opieki i pomocy osób trzecich przy zaspakajaniu jej podstawowych potrzeb życiowych, niesłuszne uznanie, że dowody w postaci zeznań skarżącej i świadków oraz zaświadczenia lekarskie nie dały podstaw do uznania, że skarżąca wymaga stałej lub długotrwałej opieki i pomocy osób trzecich;

- art. 217 kpc w zw. z art. 290 kpc poprzez oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii Uniwersyteckiego Centrum (...), Szpitala (...) w K.;

- sprzeczność ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikającą ze wskazanych powyżej naruszeń, a polegających na wadliwym uznaniu, że skarżąca nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji, przez co uzasadnione jest wstrzymanie dodatku pielęgnacyjnego, co skutkowało;

- naruszeniem prawa materialnego tj. art. 75 ust 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez odmowę prawa do dodatku pielęgnacyjnego w sytuacji gdy wnioskodawczyni nie jest zdolna do samodzielnej egzystencji.

Skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie, że skarżąca jest niezdolna do samodzielnej egzystencji, uchylenie wstrzymania dodatku pielęgnacyjnego i zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania według norm przepisanych, ewentualne uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie jest zasadna.

Ustalenia sądu I instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne. Sprawia to, że nie zachodzi potrzeba powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych oraz dokonanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interpretacji przepisów prawa mających zastosowanie w niniejszej sprawie.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd pierwszej instancji nie stwierdził niezdolności do samodzielnej egzystencji wnioskodawczyni. Ocenę tę podziela Sąd Apelacyjny. Ustalenie wystąpienia niezdolności do samodzielnej egzystencji winno zostać dokonane przez przyzmat treści przepisu art. 13 ust. 5 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym o wystąpieniu przedmiotowej niezdolności mówić można w przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Stwierdzenie tego faktu wymaga wiedzy specjalistycznej poprzez odniesienie się do medycznych i zawodowych kryteriów orzeczniczych. Wyczerpujący i pełny materiał dowodowy zgromadzony w sprawie w postaci opinii biegłych sądowych, dokumentacji medycznej, zeznań świadków opisujących sytuację życiową wnioskodawczynie wskazuje brak niezdolności do samodzielnej egzystencji. Wnioski opinii dwóch biegłych sądowych okulistów, na których Sąd Okręgowy się oparł są jednoznaczne i nie nasuwają zastrzeżeń w zakresie oceny stopnia samodzielności i poradności wnioskodawczynie w zaspokajaniu codziennych potrzeb. Jak wynika z dokonanych ustaleń wnioskodawczynie nie wymaga stałej pomocy drugiej osoby przy poruszaniu się, odżywianiu, zaspokajaniu potrzeb fizjologicznych, utrzymaniu higieny osobistej, potrafi załatwić samodzielnie elementarne sprawy życia codziennego. Tym samym stan zdrowia ubezpieczonej nie powoduje konieczności zapewnienia jej stałej ani długotrwałej opieki i pomocy innej osoby, by mogły zostać zaspokojone jej elementarne potrzeby życia codziennego. Okoliczność, że w związku z występującymi u ubezpieczonej schorzeniami doznaje ona pewnych utrudnień, a czasem też potrzebuje pomocy innych osób, nie może uzasadniać uznania jej za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji w rozumieniu przepisu art. 75 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego podstawowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miała opinia biegłych lekarzy specjalistów, w oparciu o którą sąd orzekający uzyskał odpowiedzi na postawione w tezie dowodowej pytania. Opinie były zgodne ze sobą, zawierały rozpoznanie chorób występujących u ubezpieczonej i ocenę ich wpływu na zdolność do samodzielnej egzystencji, wnioski końcowe i uzasadnienie. Sąd I instancji oparł się przy orzekaniu na wydanych opiniach biegłych i pozostałym zebranym materiale dowodowym, nie przekroczył przy tym granic określonych treścią art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy należyście wyjaśnił sprawę, a przeprowadzona ocena dowodów jest prawidłowa i odpowiada powyższym kryteriom. Apelacja nie wykazuje uchybień w rozumowaniu Sądu, które podważałyby prawidłowość dokonanej oceny.

Przekonywający charakter dwóch spójnych ze sobą opinii - uzasadniał w pełni rezygnację z zasięgnięcia opinii dalszych biegłych jak również opinii Uniwersyteckiego Centrum (...), Szpitala (...) w K.. Tym samym nie zostały naruszone wskazane w apelacji przepisy prawa procesowego.

Skoro ubezpieczona nie spełnia przesłanek do przyznania jej prawa do dodatku pielęgnacyjnego na podstawie art. 75 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych chybiony jest zarzut naruszenia tego przepisu.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.